

Qərbi Azərbaycana qayıdış: milli ideyanın əsas hədəflərindən biri

Qərbi azərbaycanlıların öz doğma yurdlarına qayıdışı reallaşmayana qədər bu məsələ gündəlikdən çıxmayacaq

Birinci Dünya müharibəsi dövründə və ondan sonra da erməni radikalizmi və ekstremizmi Azərbaycan xalqını misli görünməmiş müsibətlərə düşür etmiş, nəticədə yüz minlərlə soydaşımız öz dədə-baba torpaqlarından zorla çıxarılmış, kütləvi qətl və qırğın-lara məruz qalmışdır.

Qərbi Azərbaycanda - Ermənistan ərazisində 1918-1921, 1948-1953 və 1987-1991-ci illərdə sistemli və total şəkildə etnik təmizləmə həyata keçirilmiş və beləliklə, Ermənistanda bir nəfər belə azərbaycanlı qalmamışdır. Bu etnik təmizləmə böyük humanitar faciə olmaqla yanaşı, 1920-ci ildə Qərbi Zəngəzurun Azərbaycandan alınaraq Ermənistana verilməsi ilə Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvanla quru əlaqəsini kəsmək kimi mənfur geosiyasi məqsəddə də xidmət etmişdir.

Bununla kifayətlənməyən haylar həmin ərazilərdən Azərbaycan xalqının izini silmək və regionun tarixini yenidən yazmaq məqsədilə insanlığa yaraşmayan vandalizm hərəkətlərini davam etdirərək minilliklər boyu Qərbi Azərbaycanda yaşamış soydaşlarımızın zəngin mədəni irsini, qədim yaşayış məskənlərini, məscidlərini, ziyarətgahlarını və qəbiristanlıqlarını məhv etmişlər.

2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılmış şanlı Zəfər, 2023-cü ildə suve-

renliyimizin tam bərpası, hazırda Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulması, keçmiş məcburi köçkünlərin öz evlərinə qayıdışı qərbi azərbaycanlılarda da böyük ruh yüksəkliyi yaratmış, onların daha mütəşəkkil qaydada fəaliyyət göstərməsinə imkan vermişdir. Qərbi Azərbaycan məsələsi artıq beynəlxalq gündəliyə daxil edilmişdir. "İndiki Ermənistan ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə, sülh yolu ilə geri-yə qayıtmasının təmin edilməsi barədə konsepsiya - Qayıdış Konsepsiyası" hazırlanıb və Qərbi Azərbaycan İcması tərəfindən ardıcıl, sistemli şəkildə iş aparılır. Nəhayət, bugünkü Ermənistan rəhbərliyi anlamalıdır ki, qərbi azərbaycanlıların Ermənistandakı dədə-baba torpaqlarına qayıdışının təmin edilməsi regionda sülhün, insan hüquqlarının və barışığın bərqərar olması üçün vacib şərtir.

Erməni xalqı və Ermənistan rəhbərliyi birmənalı olaraq qəbul etməlidir ki, qərbi azərbaycanlılara qarşı böyük haqsızlıq törədilib. Bu haqsızlıq yalnız etnik təmizləmə ilə

məhdudlaşmır. Yurdlarından zorla çıxarılmış azərbaycanlılar bu ağır keçmiş heç vaxt unutmayacaqlar. Amma onu da qəbul edirlər ki, sülh və inkişafın təmin edilməsinin yolu barışıqdan keçir. Qərbi azərbaycanlılar onların vətəninə başqa ölkələrdən köçürülmüş ermənilərlə dinc və yanaşı yaşamağa hazır olduqlarını dəfələrlə bəyan edib. Qərbi azərbaycanlılar insan hüquqlarına hörməti, hüququn aliliyini və ikili standartların aradan qaldırılmasını barışın əldə edilməsi üçün ön mühüm vasitələr kimi görürlər. Bu baxımdan icma Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı nifrət və ayrı-seçkiliyi aşılamaq siyasət və praktikasını dayandırmasına, soydaşlarımıza qarşı cinayət törətmiş şəxsləri ədalət məhkəməsinə təslim etməsinə, onları şöhrətləndirməyə dərhal son verməsinə, o cüm-

lədən xalqımıza qarşı cinayətlərdə iştirak etmiş hərbi və siyasətçilərə, terrorçulara qoyulmuş abidələri sökməsinə və aparılmış yer adları dəyişikliklərini ləğv etməsinə nail olmaq üçün ardıcıl səy göstərir.

Təəssüf ki, Ermənistan cəmiyyətində türk xalqlarına qarşı dərin kök salmış nifrət, "böyük Ermənistan" xülyası həmin ölkənin konstitusiyasında Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının yer alması, qərbi azərbaycanlıların qayıdışına imkan verilməməsi sülhə mane olur.

Soydaşlarımızın Qərbi Azərbaycana qayıdışı milli qürur və ləyaqətimizin müdafiəsi deməkdir. Prezident İlham Əliyev xalqımızın Qərbi Azərbaycana qayıtmaq niyyətində qətiyyətli olduğunu, bunun üçün dövlətimizin insanlara hər cür dəstək göstərəcəyini

konkret bəyan edib. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan bu prosesi sülh yolu ilə həyata keçirəcək. Bu məqsəddə çatmaq üçün beynəlxalq hüququn imkanlarından maksimum faydalanılacaq. Qərbi azərbaycanlıların öz doğma yurdlarına qayıdışı Ermənistan qarşı ərazi iddiası demək deyil. Ermənistan öz doğma yurdlarından zorla köçürülmüş soydaşlarımızın istəyini bu formada təqdim etmək cəhdlərindən əl çəkməlidir. İrəvan başa düşməlidir ki, qayıdış reallaşmayana qədər bu məsələ Azərbaycanın gündəliyindən çıxmayacaq. Şübhəsiz ki, öz yurdlarına dönmək qərbi azərbaycanlılara təhlükəsizlik zəmanəti də verilməlidir.

Dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi: "Ermənistan qonşu dövlətlərə qarşı ərazi iddialarına son qoymalı, azərbaycanlılara məxsus mədəni irsin bərpası və qorunması üçün addımlar atmalı, bu məqsədlə UNESCO-nun monitoring missiyasına icazə verməli, qayıdış mövzusunda icma ilə dialoqa başlamalıdır. Ermənistan qərbi azərbaycanlıların nə vaxt və hansı şərtlərlə öz dədə-baba yurdlarına dönmə bilmələri ilə bağlı aydın mövqə ifadə etməlidir".

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*